

Frankenthal (Pfalz) - nemecká porcelánka založená 1755, činná do 1800, produkujúca predovšetkým drobnú plastiku, znak: modré iniciály PH so levom, IH, CT s korunkou; pozri *porcelán*

frankenthalská škola - označenie maliarskej kolónie flámskych náboženských emigrantov usadených vo Frankenthalu u Mannheimu, zameraných na *krajinomalbu*: krajina s tromi odstupňovanými plánmi s listnatými stromami vytvárajúcimi priezory (G.van Coninxloo, L.van Valckenborch); pozri *maliarstvo flámske, škola*

Frankfurt (nad Mohanom) - pozri *Nemecko*

<https://sk.wikipedia.org/wiki/Frankfurt>

M. Merian st.: Frankfurt (rytina, 1612)

K. Merian: Frankfurt nad Mohanom (medirytina, 1658)

M. van Meystens: Jozef II. vstupuje do Frankfurtu v imperiálnom voze (1764)

frankfurtská čerň - čerň révová

frankoflámky smer - termín používaný *dejeπισom umenia* v súvislosti v neskorogotickú tvorbu v období 2.pol.14.-1.pol.15.st.; výtvarný smer protikladný *krásnemu slohu*, ktorý vychádzal z platónskych predstáv o *kráse*, zatiaľ čo frankoflámky prúd vychádzal z *nominalizmu* a vyznačoval sa *realizmom*, pochopením pre individuálnosť a konkrétnosť, oddaným pozorovaním skutočnosti a pochopením pre jednotlivosť; pozri *gotika*

frankokantaberský štýl/franko-kanabrijský okruh - štýl *mladopaleolitického umenia* z jaskýň na juhozápade Francúzska a severného Španielska (*Niaux, Altamira, Les Combarelles, Font-de-Gaume, Lascaux, Rouffinac*); zahrnuje asi 200 jaskýň objavovaných od 1875 do 1956 (Rouffinac); umenie mladšej fázy staršej *doby kamennej/paleolitu*, z obdobia *magdalenien* (15.-10.pr.Kr.); v súčasnosti termín splyva s termínom *európske umenie doby kamennej*; zahrnuje jaskynné umenie, predovšetkým *paleolitické jaskynné maľby* v rámci frankokantaberského okruhu (je iba jedným z niekoľkých okruhov; maľby predstavujú najstaršie prejavy *maľby nástennej*), rytiny na kostiach, mamutovine, výtvary z pálenej hliny; motívy lovej zveri, figurálne motívy (pozri *venuše prehistorické, Venuša z Laussel, Venuša věstonická*); zrejme *totemická* funkcia umenia; tvorcom *homo sapiens fossilis*; maľby na hlinených stenách tvorené súbežnými ťahmi prstov - tzv. *makaróny*; iným typom sú ryté, rudkou, uhľom alebo farebnou hlinou vyfarbené kresby, odtlačky dlaní alebo obkresľovanie dlaní; zrejme z kultových dôvodov umiestňované do hĺbky jaskýň, na rozdiel od reliéfov, v ktorých prevažujú motívy zvierat; pozri *makaróny, mladopaleolitické umenie, paleolitické jaskynné maľby*

Frankonia - Franconia

Franky - historické územie v Nemecku, zahrnujúce oblasť v povodí Mohanu, pôvodne aj v strednom Rýne; od 720 kráľovská provincia; v 9.st. po rozdelení *franskej ríše* boli Franky vojvodstvom, ktoré sa delilo na Franky západné (porýnske) a východné; postupne sa Franky rozdrobili na feudálne

panstvá a slobodné mestá (Norimberg, Rottenburg); 1500 v rámci rozdelenia Nemecka na kraje tvorili Franky zvláštny kraj; viedenským kongresom 1814-15 pripadla väčšina Frankov Bavorsku; pozri *Nemecko*

M. Wolgemut, W. Pleydenwurff, H. Schedel: Franky (kolorovaný drevoryt, Norimberská kronika, 1493)

Franská ríša – tiež lat. *Francia*; ranofeudálny štát v západnej a strednej Európe v období 482-843; ríša založená kráľom Chlodovikom z rodu *Merovejcov*; ríša bola najsilnejším a najstabilnejším z tzv. barbarských štátov; jadro ríše sa nachádzalo približne v dnešnom Francúzsku (územie časti *Galicie/Gallie*), postupne vznikli štyri celky: Austrasia, Neustria, Burgundsko, Aquitania; rozpad ríše po smrti Karola Veľkého v 9.st.; pozri *Rímska ríša*, *Byzantská ríša*, *barbarské ríše*; *karolínska renesancia*, *karolínska minuskula*, *westwerk*; *sálska dynastia*; *pápežstvo*; *románske umenie*; tzv. *doba temna*; *Picardia*

http://sk.wikipedia.org/wiki/Fransk%C3%A1_r%C3%AD%C5%A1a

tzv. **fransko-švábsky majster** - (medzi 1440-1450); maliar, ktorého štýl v sebe ešte nesie zreteľné prvky knižnej maľby; činný v juhovýchodnom Nemecku

<http://alfredflechtheim.com/kuenstler/fraenkisch-schwaebischer-meister/>

Švábsky majster: Legenda o sv. Mikulášovi (15.st.)

františek - 1. *kadidlo* zo živice stromu *Boswellia* z Arábie a Somálska; tieto stromy priviezla egyptská kráľovná Hatšepsut do Egypta okolo 1490 pr.Kr. (hrudky kadidla nájdené v hrobe Tutanchamona)

2. v súčasnosti korenie *tymian* používaný ako *kadidlo* (tradične pálený na Vianoce)

František Borgia - (†1572); španielsky šľachtic a štátnik, pravnuke pápeža Alexandra VI.; po ženinej smrti 1546 odišiel do Ríma a vstúpil do *Tovarišstva Ježišovho* (pozri *jezuiti*); kázal vo Španielsku aj Portugalsku a neskôr sa stal generálom rádu; zobrazovaný, ako je vítaný *Ignáčom z Loyoly* vo dverách jezuitskeho kolégia v Ríme, alebo ako kľáči vedľa *Františka Xaverského*, ktorý krstí *pohanov* na Ďalekom východe; pozri *Karlov most*

http://cs.wikipedia.org/wiki/František_Borgia

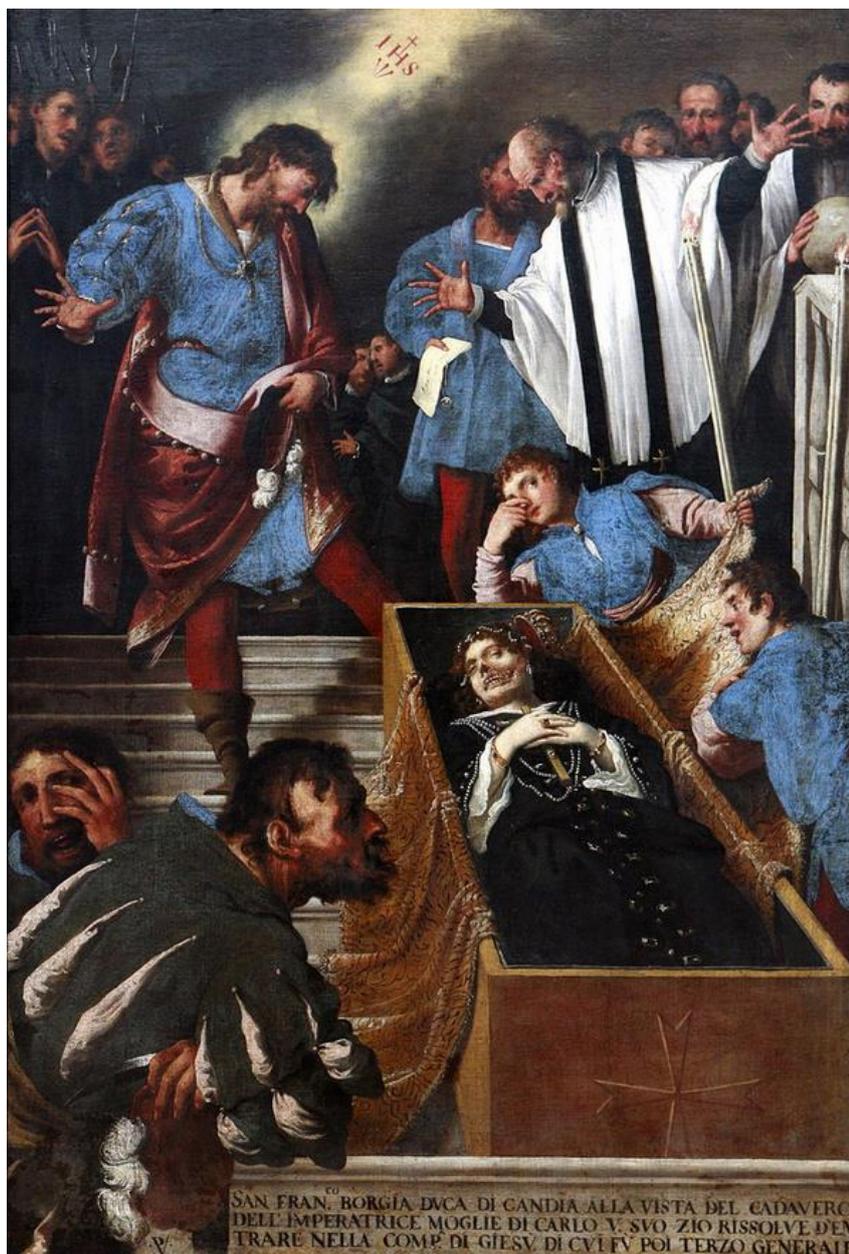
T. van Thulden: Sv. František oznamuje zrodenie Syna (17.st.)

A. Cano: Svätý František Borgia (1624)

B. Pérez: Girlanda z kvetov so sv. Františkom Borgia (1675-1680)

P. Della Vecchia: Iluminácia sv. Františka Borgiu (17.st.)

J. Martínez Montañez: František Borgia (1624)

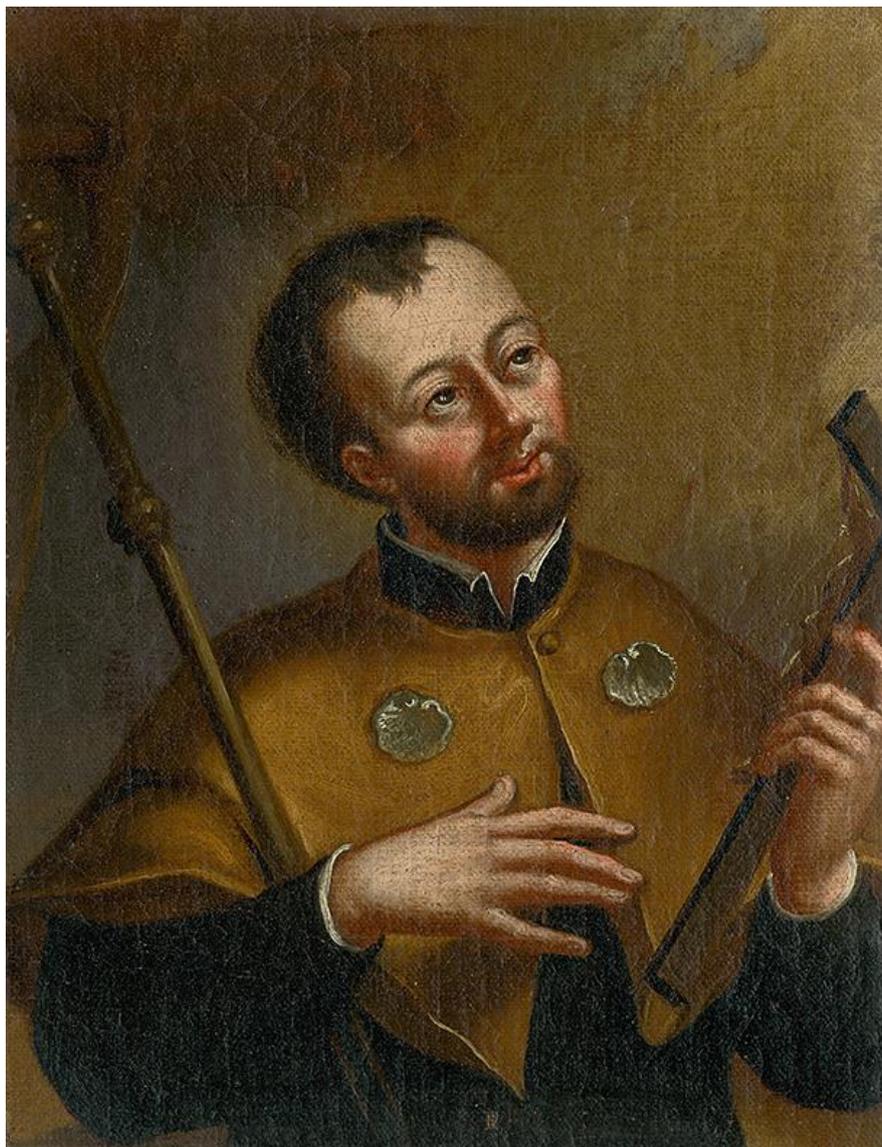
sv. **František Saleský** - pozri *kresťanskí svätci*

http://fr.wikipedia.org/wiki/Fran%C3%A7ois_de_Sales

N. Halle: Sv. František Saleský odovzdáva svätej Jeanne de Chantal regulu Rádu Navštívenia

František Xaverský - (†1552); vlastným menom Francisco Javier; *jezuitský* misionár, spolupracovník Ignáca z Loyoly; pôsobil v južnej a východnej Ázii (pozri obdobie *Momajama, Edo/Tokugawa*); kanonizovaný 1622; pozri *František Borgia*

Neznámy maliar (pôvodne Slovenský maliar z polovice 18.storočia): Svätý František Xaverský (1750-1760)

František z Assisi - (†1226); zakladateľ rádu *františkánov*; zobrazovaný v hnedom alebo sivom habitu (pozri farba *hnedá, sivá*), okolo pása šnúra/*cingulum* s tromi uzlíkmi (symboly chudoby, čistoty a poslušnosti), *stigmy* (*päť rán Kristových*) - ranu na boku vidno oválnym otvorom v habitu; *atribúty*: kniha, *krucifix*, *lalia*, *lebka*, (pripomienka ľudskej pomínutelnosti); sv. František prehlasoval, že je s zasnúbený s *chudobou*, preto je zobrazovaný ako jej v podobe alegorickej postavy navlieka na prst *prsteň*); býva potom zobrazovaná ako mladá žena, bosá, oblečená do šiat zo zdrapov a záplat (kostol v Assisi; *fresky* Giotto; postava Františka niekedy začlenená do výjavu *Posledného súdu* (Hall); pozri *plášť*, *betlehem*; *vták* (Hall); *Antonín Paduánsky*; *Klára*, *Bernard Sienský*, *Bonaventura*; *cheiropoetes* (Heinz-Mohr), *Jezuliatko* (Heinz-Mohr); *betlehem/jasličky* (www)

<http://www.latribunedelart.com/l-oeuvre-grave-de-gilles-rousselet-graveur-parisien-du-xviiie-siecle>

<http://www.flickr.com/photos/28433765@N07/3187838499/in/photostream/>

<http://sk.wikipedia.org/wiki/Stigmatiz%C3%A1cia>

http://it.wikipedia.org/wiki/Francesco_d'Assisi

<http://hoocher.com/Giotto/Giotto.htm>

<https://www.google.sk/search?q=resurrection+paintings&espy=2&biw=1856&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwiK0JKim7fMAhUHPRQKHTg9DK4QsAQIHA#tbm=isch&tbs=ring%3ACfmbucCuCVQRijj38rh1xIWORqJMGvtsDzDdAjOTlqnd6LCV9zxNdrcc85ZE7ToYavAKk7OjJ-EmTk0FkqJ7uZv3cCoSCffyuHXGVY5GEct-gA9PzjICKhIJokwa-2wPMN0Rhehal611HnoqEgkCM5OWqd3osBF3np8ahmn2fCoSCZX3PE12txzzEXRPCQwcoshSKhIJkTtOhhq8AoRVQsdoom4J3YqEgmTs6Mn4SZOTRFVCx2iibgndioSCQWSonu5m IdwEVULHaKJuCd2&q=resurrection%20paintings&imgcr=ttRwYiovN67aNm%3A>

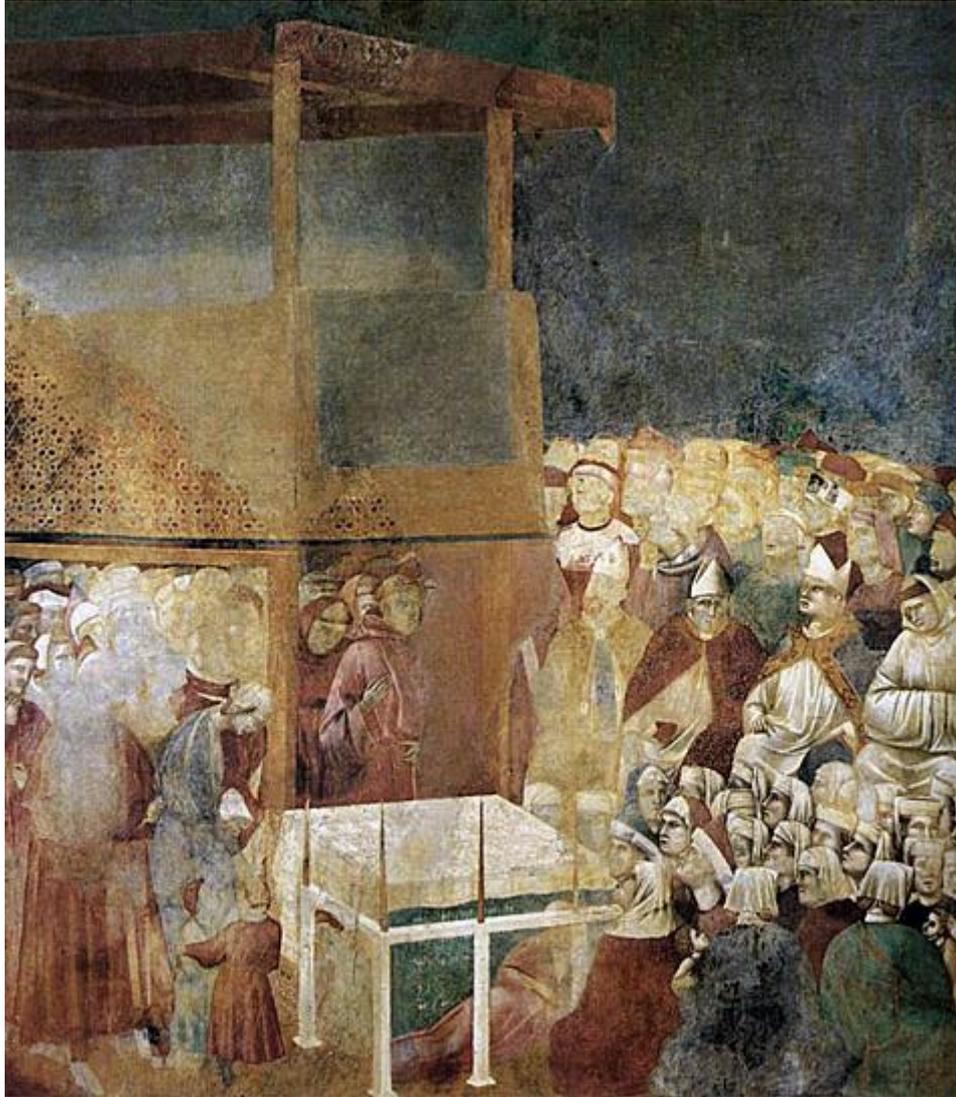
Giotto di Bondone: Sv. František ukazuje na smrť (freska severnej priečnej lode baziliky sv. Františka v Assisi, asi 1320)

Giotto di Bondone: Smrť svätého Františka (freska Santa Croce, 1325)

Giotto di Bondone: Smrť a vzostup duše svätého Františka (freska Hornej Baziliky svätého Františka, Assisi, 1300)

Giotto: Svätorečenie sv. Františka (freska z Legendy o sv. Františkovi, Horný kostol Baziliky svätého Františka v Assisi, 1300)

S. Martini: Sv. František z Assisi a svätý Anton Paduánsky (freska z cyklu Život sv. Martina z Tours, kaplnka v dolnom kostole San Francesco v Assisi, 1322-1326)
Autor neuvedený: František z Assisi (socha z kostola St-André-de-Sorède, Francúzsko)

P. Lorenzetti: Madona so svätým Františkom a svätým Jánom Evanjelistom (freska, Dolný kostol San Francesco, Assisi, 1320)

P. Lorenzetti: Stigmatizácia svätého Františka (1320)

D. Ghirlandaio: Smrť svätého Františka (freska kaplnky Baziliky Svätej Trojice, Florencia, 1482-1485)

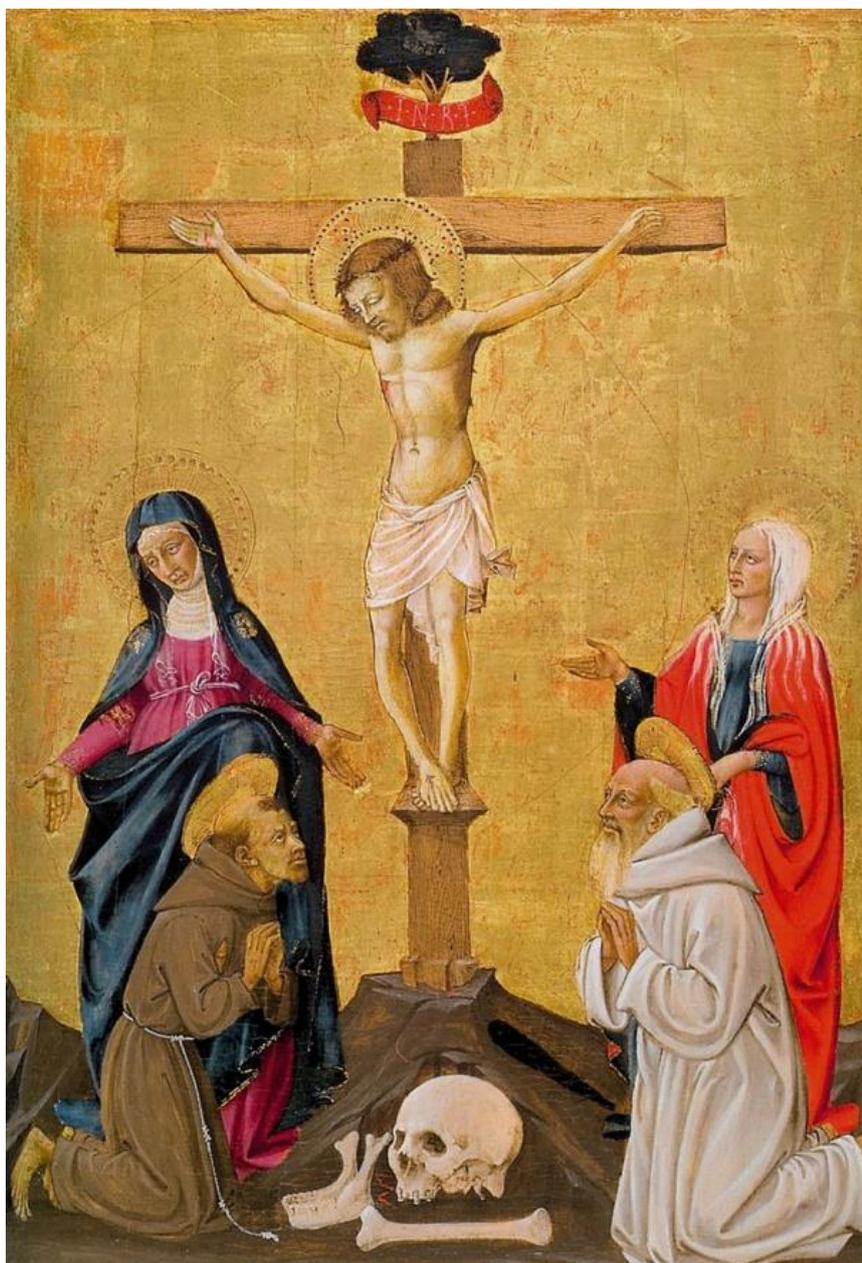
Život sv. Františka z Assisi (miniatura z Anjou legendárium, 1335)

Fra Angelico: Svätý František a Svätý biskup, svätý Ján Krstiteľ a svätý Dominik (1420)

Autor neuvodený: Sv. František (freska, kostol sv. Kataríny, Galatina, Taliansko, 1435)

Apollonio di Giovanni: Ukrižovanie s Pannou Máriou, Máriou Magdalénou, sv. Františkom a Benediktom (1450)

B. Gozzoli: Sv. František vyháňa démonov z Arezza (freska, 1450)

M. Wolgemut, W. Pleydenwurff, H. Schedel: Sv. František (Norimberská kronika, 1493)
F. X. Messerschmidt: Mních kapucín (1770-1780)

A. Altdorfer: Stigmatizácia sv. Františka (1507)

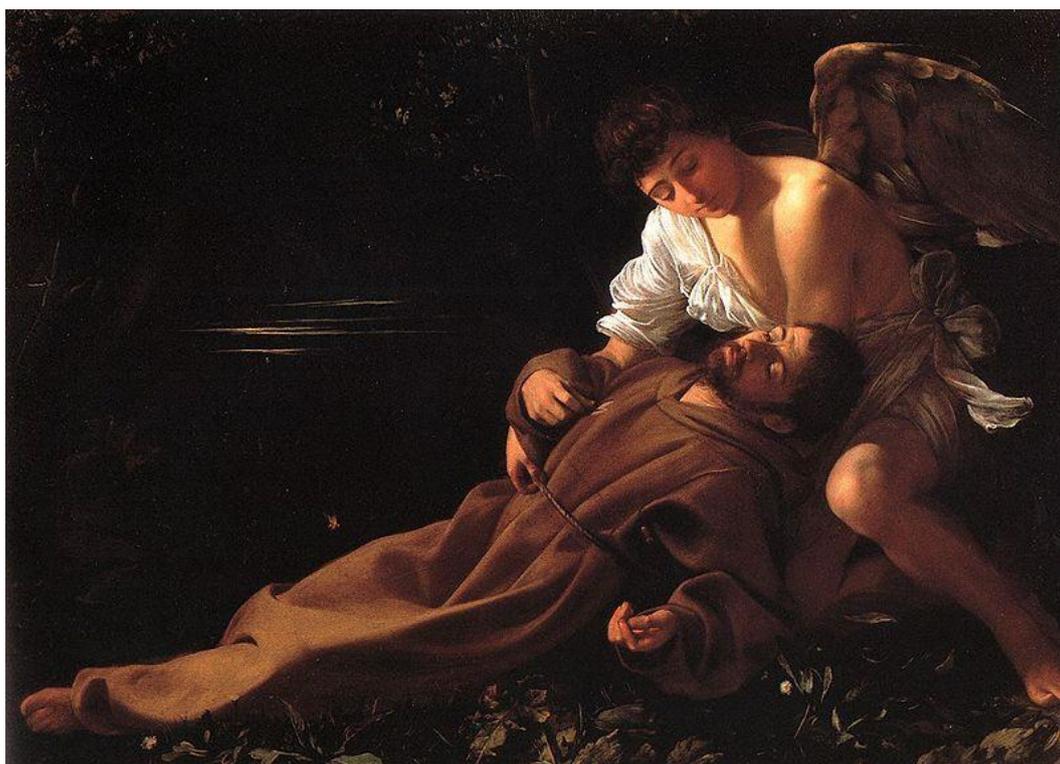
Gentile da Fabriano: Stigmatizácia sv. Františka (1420)

J. de Flanders: Archanjel Michael a sv. František s Assisi (1505-1509)

Majster z Hoogstratenu: Sv. František z Assisi (1510)

Caravaggio: Sv. František v extáze. Stigmatizácia svätého Františka (1595)

P. Veronese: Sv. František v extáze (1582)

B. Carducho: Smrť svätého Františka (1593)

G. Cesari: Sv. František potešený anjelskou hudbou (1593)

Flámsky anonymný autor: Sv. František potešený anjelskou hudbou (16.st.)

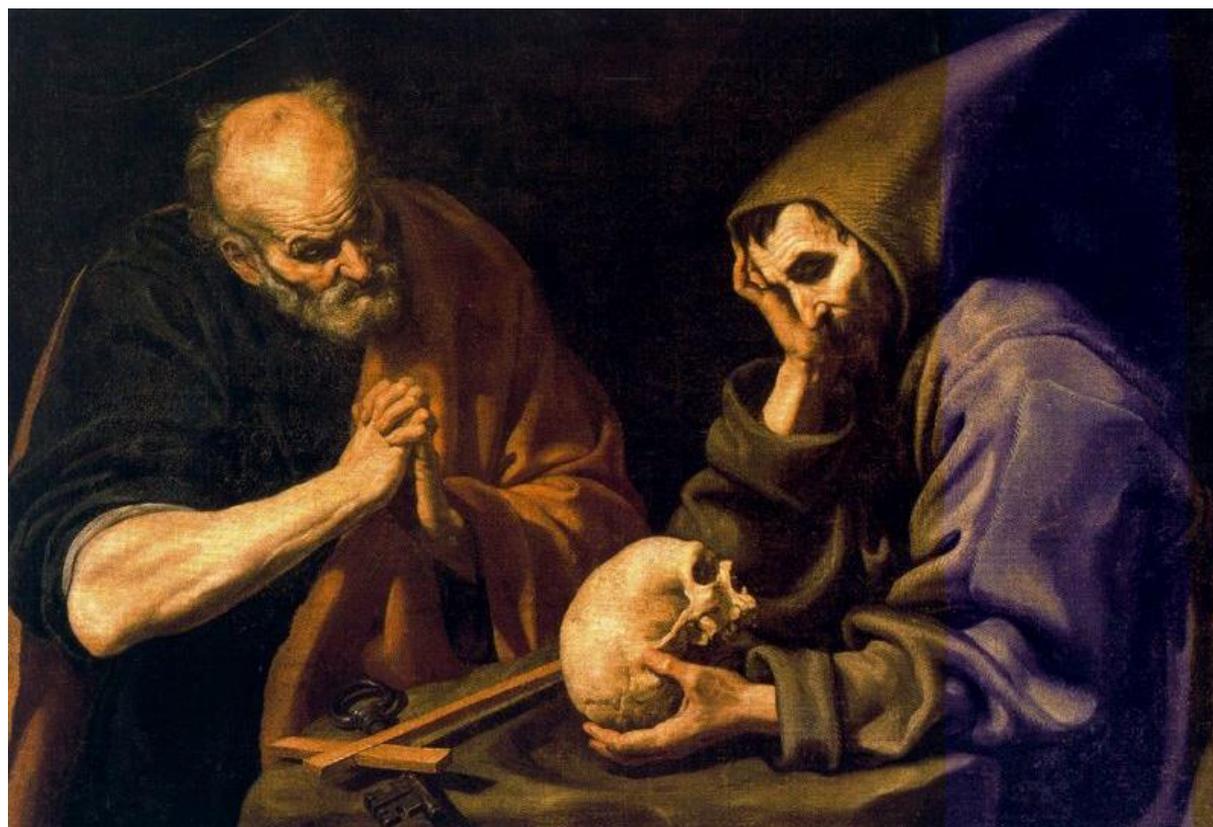
G. Muziano: Sv. František z Assisi (16.st.)

C. Cort Sv. František prijíma stigmy (rytina, 16.st.)

A. J. van Londersee: Sv. František (rytina zo série Trophaeum Vitae Solitariae, 1598)

L. Tristán: Sv. Peter a sv. František (16.st.)

G. de La Tour: Sv. František z Assisi (1645)

G. Reni: Sv. František potešený anjelskou hudbou (1607)

G. van den Eeckhout: František z Assisi (1655)

D. van Baburen: Sv. František z Assisi (1618)

Guercino: Sv. František s anjelom hrajúcim na husle (1620)

Guercino: Sv. František a anjel (17.st.)

Guercino: Pokušenie sv. Františka (17.st.)

Guercino: Meditácia sv. Františka (17.st.)

F. Herrera st.: Uzdravenie sv. Bonaventuru dieťaťa sv. Františkom (1628)

F. X. Seegen: Mučenie svätého Františka z Assisi (1763)

O. Gentileschi: Sv. František podopieraný anjelom (1603)

O. Gentileschi: Sv. František podopieraný anjelom (pred 1600)

J. Cossiers: Sv. František z Assisi (17.st.)

A. Van Dyck: Sv. František v extáze počúva anjelskú hudbu (1627-1632)

V. Carducho: Videnie sv. Františka (1631)

Neznámy maliar (pôvodne Slovenský maliar z konca 17.storočia): Smrť svätého Františka z Assisi (1660-1700)

G. B. Piazzetta: Extáza sv. Františka (1729)

M. de la Cruz Vázquez: Sv. František utešovaný anjelom karafou vody (1788)

J. Camarón y Bononat: Smrt' svätého Františka (1789)

J. Camarón y Bononat: Sv. František utešovaný anjelmi (1788)

D. Bruschi: Nanebovzatie sv. Františka (freska z kaplnky Baziliky S. Maria degli Angeli, Assisi)

G. Doré: Sv. František z Assisi (1877)

F. L. Bénouville: S. Františkov posledný návrat r. 1226 do Assisi (1853)

J. Benlliure y Gil: Život Františka z Assissi (20.st.)

J. Benlliure y Gil: Prozreteľnosť prichádza na pomoc sv. Františkovi (20.st.)

J. Benlliure y Gil: Stretnutie sv. Františka s Domingom de Guzmán (20.st.)

J. Benlliure y Gil: Sv. František zakladá tretiu rehoľu (20.st.)

J. Benlliure y Gil: Capitulo de las esteras (20.st.)

J. Benlliure y Gil: Sv. František žehná otcovsky svojich učeníkov pred svojou smrťou (20.st.)

J. Benlliure y Gil: Nanebovstúpenie sv. Františka (20.st.)

J. Benlliure y Gil: Cnostná pani Settesoli smúti nad smrťou svojho duchovného otca (20.st.)

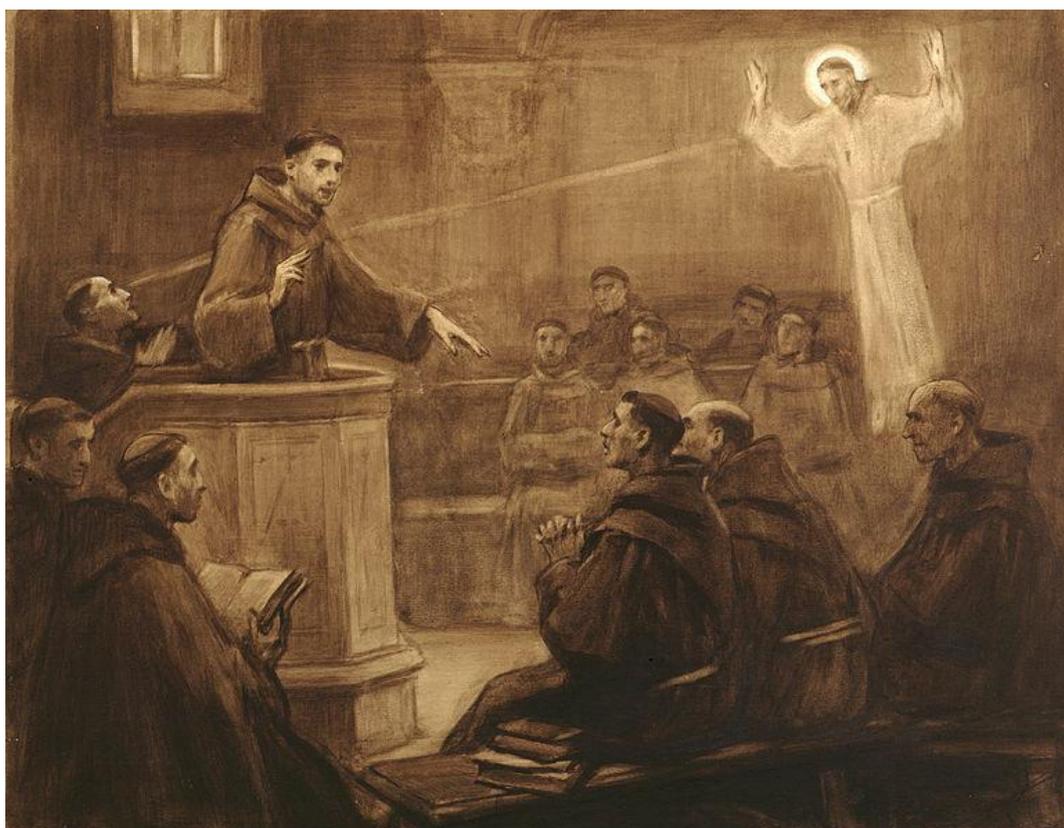
J. Benlliure y Gil: Sv. František opovrhuje sám sebou (20.st.)

J. Benlliure y Gil: Stretnutie svätého Františka z Assisi so svätým Dominikom (20.st.)

J. Benlliure y Gil: Sv. František hladká baránka (20.st.)

J. Benlliure y Gil: Sv. Františkovi sa zjaví počas omše sv. Anton (20.st.)

J. Benlliure y Gil: Prorocký sen sv. Františka (20.st.)

J. Benlliure y Gil: Ľudia vzrušení pri pohľade na sv. Františka volajú Hľa, svätec! (20.st.)

J. Benlliure y Gil: František z Assisi a muž, ktorý hľadal útočisko v jaskyni (1926)

J. Benlliure y Gil: Sv. František káže na trhu v Assisi (20.st.)

J. Benlliure y Gil: Sv. František káže vtákom (20.st.)

J. Benlliure y Gil: Sv. František a sv. Dominik pred kardinálom Hugolínom (20.st.)

J. Benlliure y Gil: Sv. František prepadnutý zlodejmi (20.st.)

J. Benlliure y Gil: Sv. František napoly slepý hovorí so sv. Klárou v chatrči v blízkosti kláštora sv. Damiána v Assisi (20.st.)

J. Benlliure y Gil: Sv. František spieva svoju pieseň bratovi Slnku (20.st.)

J. Benlliure y Gil: Zjavenie sv. Františka blahoslavenému Juanovi de Alverna (20.st.)

J. Benlliure y Gil: Rob dobre tým, ktorí ťa prenasledujú (20.st.)

J. Benlliure y Gil: Sv. František Francisco ponúka sv. Kláre baránka (20.st.)

F. C. Cowper: Sv. František počúva anjelskú hudbu (20.st.)

František z Pauly - (†1507) mládenec z kalábrijského mesta Paula/Paola, ktorý sa stal *pustovníkom*; podľa legendy zobrazovanej v maliarstve utíšil búrku v Mesinskom priplave tým, že rozprestrel svoj *plášť* na morskú hladinu, a tak umožnil svojim spoločníkom preplávať na druhú stranu; jeho *atribútom* je *bič*; pozri *plášť*, *kresťanskí svätci*

Heinz-Mohr v súvislosti so symbolikou *plášťa*: svätci František z Pauly, *Hyacint* a *Raimund z Pennafortu* použili svoj plášť ako čln na prekročenie morských úžin a riek

http://fr.wikipedia.org/wiki/Fran%C3%A7ois_de_Paule

Autor neuvedený: František z Pauly

Francesco Capella: Zázrak sv. Františka z Pauly (1750)

J. de Ribera: Svätý František z Paola (1640)

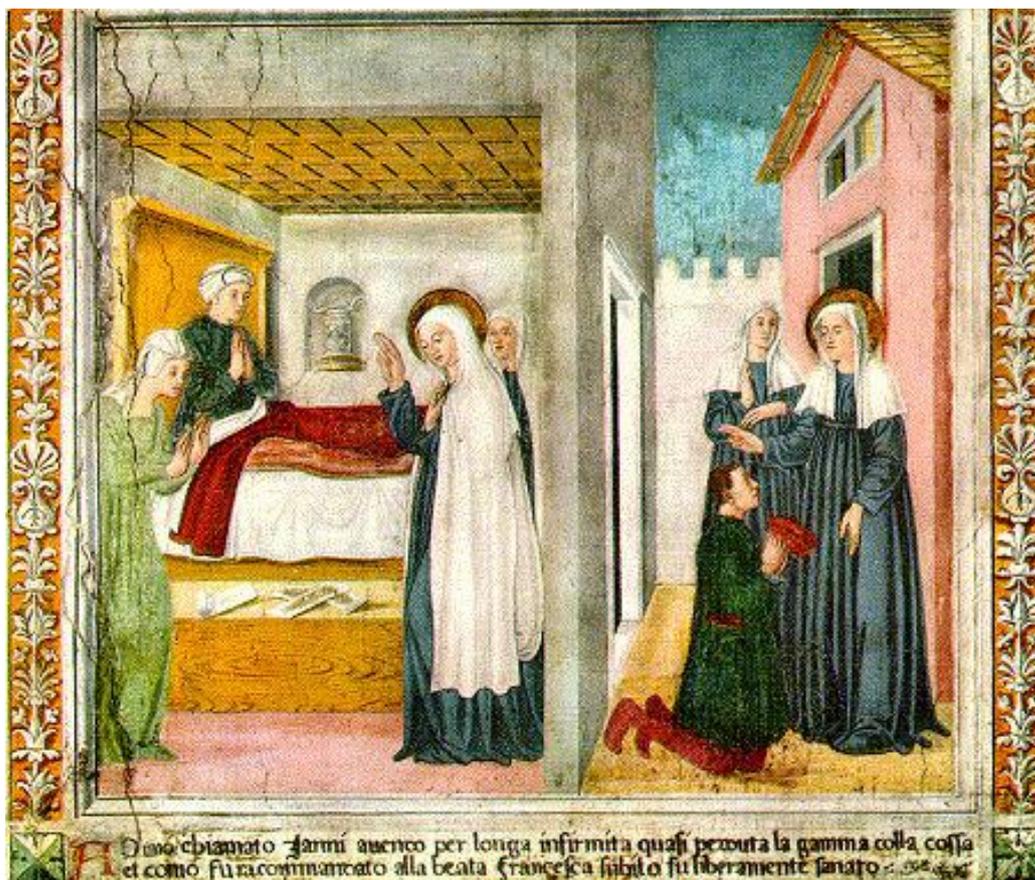

Podľa Jana Cossiersa: Svätý František z Pauly obdržal arma od svätého Michaela vo videní (17.st.)

G. B. Piazzetta (autor predlohy): Svätý František z Pauly (1700-1750)

Františka Rímska/Francesca Romana - (†1440); rímska šľachtičná, ktorá sa venovala dobročinnosti najmä počas *morových* epidémií; založila rehoľnú rodinu rovnako zmýšľajúcich žien, ktoré sa stali známe ako *oblátky z Tor de 'Specchi* a ktoré pôsobili vo spojení s *benediktínskym* kláštorom na Monte Oliveto; vyhlásená za sväticu 1608 a od tých čias zobrazovaná vo výtvarnom umení; oblečená do čierneho habitu a bielej kapucne *olivetánskych oblátok*, anjel pred ňou drží otvorenú knihu s textom: „Tenuisti manum dexteram meam, et in voluntate tua deduxisti me, et cum gloria suscepisti me“ (Chytil si ma za pravicu, povedieš ma podľa svojho rozhodnutia a potom do svojej slávy ma zoberieš); jej starostlivosť počas *moru* pripomínajú zobrazenia, na ktorých kľáči v modlitbe medzi mŕtvymi a zomierajúcimi; *Panna Mária*, ktorá sa jej zjavila, sa niekedy objavuje nad ňou a drží zlomené *šípky* symbolizujúce porazenie choroby; niekedy tvorí náprotivok *Karla Boromejského* (pozri *stĺp morový*); pozri *kresťanskí svätci*

A. Romano: Sv. Františka Rímska

C. Robetta: Sv. Františka Rímska (rytina, 1495-1500)

O. Gentileschi: Videnie sv. Františky Rímskej (1615-1619)

Guercino: Videnie sv. Františky Rímskej? (17.st.)

Guercino: Františka Rímska v modlitbe s anjelom s knihou po jej boku (štúdia, 17.st.)

františkáni - žobravý rád, založený Františkom z Assisi, cirkvou potvrdený 1223; hlásanie ranokresťanskej chudoby, prostoty života, lásky, pokory a znášateľnosti (pozri *Klaňanie pastierov*); príklon k ľudovým vrstvám (hlásanie v národnom jazyku) > kritika bohatej cirkvi; zdôrazňovanie čistoty Kristovho učenia, prostej zbožnosti, kladného vzťahu k prírode, zmyslu pre jedinečnosť človeka; dôraz na telesnú prácu > iba z nutnosti žili rádoví bratia zo žobrania; proti tomu a hlásanej chudobe sa postavili oficiálne cirkevné kruhy a na základe *buly* 1323 označili za *kacířsky* názor, že Kristus a *apoštolovia* nemali majetok; hnutie františkánov pôvodne kritické sa stalo postupne najúčinnejším nástrojom pre potláčanie tých, ktorí hlásali chudobu cirkvi; františkáni spolu s *dominikánmi*, *karmelitánmi*, *augustiánmi* patrili medzi hlavné žobravé rády; pohybovali sa medzi ľudovými vrstvami, mali právo spovedi bez biskupského povolenia, z ich radov vyberaní inkvizítori; rád mal svoje sídlo pri mestských bránach, niekedy aj s brannou povinnosťou; členovia rádu chodili bosí (pozri *bosonohosť*) alebo nosili sandále; mníšsky habit pôvodne sivý (preto aj názov *siví bratia*), neskôr tmavohnedý s voľnou kapucňou, bielym *cingulom*, škapulierom a hnedým plášťom; rádu františkánov blízki *kapucíni*; pozri *Klára*, *Bernardin Sienský*, *J. Kapistránsky*, *Bonaventura*, *Alžbeta Durínska/Uhorská*, *Mikuláš Lyry*; *Klaňanie pastierov*, *Oboedientia*; Heinz-Mohr: *Posledný súd*: oddelenie dobrých a zlých (západoeurópske umenie); Dudák: *hala/kostol halový*; *betlehem*, *celestiáni*, *observanti*, *konventuáli*; Hall: *Umučenie Krista/Umučenie Pána*; *sapientia morendi*

https://it.wikipedia.org/wiki/Ordine_francescano

http://www.frantiskani.sk/historia_15st.php

J. Benlliure y Gil: Sv. František sa zjavuje mníchom počas kázne Antona Paduánskeho (20.st.)

františkáni podľa krajín -

http://es.wikipedia.org/wiki/Categor%C3%ADa:Franciscanos_por_pa%C3%ADs

františkáni portugalskí - portugalskí františkáni

fraška - komédia, ktorá si kladie za cieľ baviť divákov situáciách, ktoré sú veľmi prehnané, extravagantné, a tak nepravdepodobné; frašky, sú často veľmi nezrozumiteľné, plné zvrátov, intríg a náhodných udalostí; divákovi sa odporúča nesledovať iba dej, aby sa zabránilo jeho zmätku; pre frašku je tiež charakteristický fyzikálny humor, využitie zámerných absurdít a nezmyslov a široko štylizovaných prejavov; frašky boli napísané pre javisko a film; okrem toho fraška sa často odohráva na jednom konkrétnom mieste, kde sa odohrávajú všetky udalosti; pozri *komédia*, *žart*; *kjógen*; *atellánska fraška*

P. J. Quast: Herci tancujúci vo fraške (17.st.)

Petrov-Vodkin: Divadlo fraška (1907)

fraška atellánska - atellánska fraška

Frate Antonio - F. A. Lorenzini

fráter - nevysvätený mních

fraternity - v stredoveku záujmové združenie *kňazov* alebo *laikov* v charitatívnom alebo s podpornovzdelávacím zameraním; pozri *bratstvá*

Fratrel Joseph -

Joseph Fratrel (rytec): Sv. Mikuláš zachraňuje tri ženy od prostitúcie

fratelli di San Isidore - *bratia sv. Isidora*; po roku 1820 skupina maliarov nazarénov združená v *cechu sv. Lukáša*, hlásajúca výrazný odpor k *akademickým* zásadám tvorby > maliari opustili viedenskú *akadémiu* a odišli do Ríma, kde boli nazývaní *fratelli di San Isidore* podľa niekdajšieho kláštora na Monte Pincio, kde sa usadili; okolo roku 1830 sa vyčerpal ich program, v druhej generácii stratil svoju pôvodnú povahu, rad maliarov odišlo do dvorských služieb nemeckých kniežat alebo na *akadémie*

fracimor - stredoveká ženská izba, ženské služobníctvo

Dudák: z nem. die Frauentzimmer – „ženský pokoj“; stredoveká miestnosť vyhradená ženám; ženská časť dvora, príp. ženský dvor; v *rokoku* pozri *budoár*; *žena*